

DOI: [10.32702/2307-2105-2018.11.93](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.11.93)

УДК 657.1:658.012

*О. В. Ярмолицька,
к. е. н, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Державний університет інфраструктури та технологій, м. Київ
Н. Г. Македон,
магістр, Державний університет інфраструктури та технологій, м. Київ*

ЯКІСТЬ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ У ФОРМАХ ЗВІТНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*O. V. Yarmolitska
PhD, associate professor of the Department of accounting and taxation,
State University of Infrastructure and Technologies, Kyiv
N. G. Makedon
Masters of State University of Infrastructure and Technologies, Kyiv*

QUALITY OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL INFORMATION ABOUT CAPITAL INVESTMENTS IN THE FORM OF REPORTS OF BUILDING ENTERPRISES

На сьогоднішній день для збереження стійких тенденцій розвитку будівельних підприємств гостро стоїть питання вкладення капітальних інвестицій. З метою залучення зовнішніх інвестицій зростає необхідність формування якісних форм звітності для одночасного задоволення потреб різних користувачів. У науковій статті висвітлено актуальні питання якості обліково-аналітичної інформації щодо капітальних інвестицій у формах звітності. Доведено, що інформація має якість та певні характеристики. Підкреслено, що вся наведена інформація у звітності повинна відповідати якісним характеристикам так, як на її основі будуть прийматися подальші управлінські рішення. Представлено основні типові помилки, що допускаються у формах статистичної звітності щодо капітальних інвестицій різних респондентів. Розкрито внутрішні фактори, що здійснюють вплив на якість обліково-аналітичної інформації. Встановлено мету підвищення якості звітності щодо капітальних інвестицій з метою економічного розвитку будівельних підприємств. За результатами проведеного дослідження встановлено важливість якості обліково-аналітичної інформації щодо капітальних інвестицій у формах звітності. Запропоновано відображення фінансової та нефінансової інформації про капітальні інвестиції у Звіті з управління.

To date, to maintain sustainable development trends building enterprises the issue of investing capital investment. In order to attract foreign investment is growing necessity of formation of qualitative forms of reporting to simultaneously meet the needs of different users. The scientific article highlights topical issues the quality of accounting and analytical information on capital investment in reporting forms. It is proved that the information has quality and certain characteristics. It is underlined that all the above information is in the reporting must meet the

quality characteristics as based on it will be made further managerial decisions. The qualitative characteristics of accounting and analytical information on capital investments are: a) reliability, b) relevance, c) forward look, d) comparability, d) availability, e) clarity, is) matching the content of a specific user's request, g) timeliness of provision. Major typical mistakes are allowed in forms of statistical reporting on capital investments of different respondents. The internal factors influencing are revealed the quality of accounting and analytical information. Which include competence of accountants with the accounting of capital investments; organization of accounting of capital investments; software level accounting and reporting on capital investment; quality of normative legal acts regulating the accounting of capital investments; the level of internal control over capital investment; availability of a description of risks and ways to manage them etc.

The purpose of improving the quality of reporting on capital investment is set for the purpose of economic development of construction enterprises.

According to the results of the study, the importance of the quality of accounting and analytical information on capital investments in reporting forms was established. It is proposed to display financial and non-financial information on capital investments in the Management Report.

Ключові слова: *капітальні інвестиції; обліково-аналітична інформація; якість; звітність; будівельні підприємства.*

Key words: *capital investments; accounting and analytical information; quality; reporting; building enterprises.*

Постановка проблеми. Будівництво є важливою галуззю економіки, так як забезпечує населення житлом, промисловими, інженерними, сільськогосподарськими, гідротехнічними основними засобами; визначає рівень її розвитку та умов життя населення країни. Будівництвом у 2017 р. вироблено 2,3 % валового внутрішнього продукту в Україні, зайнято 3,99 % працюючих осіб. За період 2015-2017 рр. випуск продукції збільшився майже у 2 рази і становив у 2017 р. 105 682,8 млн грн [1]. Проте збереження позитивних тенденцій функціонування та подальшого розвитку будівельних підприємств вимагає значних капітальних інвестицій. В міжнародній практиці вкладання коштів в капітальне будівництво та придбання необоротних активів розглядається як інвестиції в реальні активи. В національній практиці під вкладаннями в реальні активи розуміють капітальні інвестиції.

Під час вибору напрямку інвестиційної політики суб'єкти господарювання керуються якістю інформації, що міститься у формах звітності, але яка не може одночасно задовольнити потреби різних користувачів.

Головною проблемою сьогодення у якісному розкритті інформації у формах звітності є відсутність розкриття всіх ризиків і перспектив перед інвесторами, контрагентами та партнерами. Для якісного розкриття важливо застосовувати інформативну облікову політику, затверджену відповідно наказом, з описом всіх можливих ризиків та способів управління ними; «розширювану мову ділової звітності» XBRL.

Важливим невирішеним питанням на цьому етапі залишається формування якісної обліково-аналітичної інформації для складання достовірної та прозорої звітності з метою управління і контролю капітальними інвестиціями (реальними активами).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми обліку і аналітичного забезпечення капітальних інвестицій розглядаються у працях вітчизняних науковців: М.І. Бондаря, О.С. Гавриловського, В.А. Дерія, М.П. Жука, Я.О. Ізмайлова, Т.Г. Камінської, І.В. Нестеренко, В.С. Ніценко, С.М. Семенової [2-10] та ін., однак недостатня увага приділяється питанням якості інформації щодо капітальних інвестицій у формах фінансової звітності.

Попередні результати наукових розробок щодо удосконалення бухгалтерського обліку відіграють вагоме значення у розвитку організації і методики обліку капітальних інвестицій. Однак малодослідженими питаннями залишаються формування даних для складання управлінської, статистичної звітності, покращення якості інформації, що відображається у формах фінансової звітності для задоволення потреб усіх стейкхолдерів. Систематизація проблемних і актуальних питань щодо якісної обліково-аналітичної інформації про капітальні інвестиції за сучасних умов господарювання, а також пошук шляхів їх вирішення зумовили спрямованість теми даної статті.

Постановка завдання. Головною метою цієї наукової статті є дослідження якості обліково-аналітичної інформації про капітальні інвестиції у формах звітності будівельних підприємств з метою їх економічного розвитку в сучасних умовах господарювання.

Вклад основного матеріалу дослідження. Останнім часом, регуляторні органи все більше звертають увагу на якість інформації, що наводиться у формах звітності господарюючих суб'єктів. Науковці стверджують, що інформація повинна відповідати встановленим критеріям якості. Лише тоді вона буде корисною для її

користувачів і забезпечить підготовку та прийняття ефективних управлінських рішень [11, с. 132]. В умовах сьогодення якісна звітність – це елемент антикорупційної політики. В свою чергу, звітність підприємств будівельної галузі є основним джерелом інформації про їхню діяльність. Вся наведена інформація повинна бути повною, правдивою, неупередженою, оперативною, зрозумілою, всебічною, об'єктивною, якісною, на основі якої будуть прийматися подальші управлінські рішення.

Інформація щодо капітальних інвестицій підприємств будівництва наводиться у фінансовій, статистичній, управлінській звітності. За охопленням респондентів виділяють загальнодержавний, галузевий та корпоративний рівні звітності щодо капітальних інвестицій [12, с. 198].

Фінансова звітність являється основою формування статистичних показників. Метою статистичної звітності є генерація та поширення якісних статистичних даних про капітальні інвестиції респондентів. Проте і у самих формах статистичної звітності з капітальних інвестицій допускають типові помилки, що представлені у табл. 1.

Якісна інформація про капітальні інвестиції будівельних підприємств є запорукою ефективного вкладання коштів у їх виробничі потужності, розширеного та інноваційно-інвестиційного відтворення основних засобів. І Омецінська зазначає [11, с. 133], що як і кожен товар, облікова інформація повинна мати відповідні якісні характеристики. До недавнього часу, «... упускалось питання якості самої облікової інформації, що в багатьох випадках могло знизити ефективність діяльності суб'єкта господарювання». Якісними характеристиками обліково-аналітичної інформації щодо капітальних інвестицій є: а) достовірність, б) доречність, в) погляд вперед, г) зіставність, д) дохідливість, е) зрозумілість, є) відповідність змісту запиту конкретного користувача, ж) своєчасність надання.

На якість обліково-аналітичної інформації щодо капітальних інвестицій здійснює вплив ряд факторів, які поділяються на внутрішні та зовнішні. На рис. 1 представлено внутрішні фактори впливу на якість обліково-аналітичної інформації щодо капітальних інвестицій будівельних підприємств.

Таблиця 1.
Типові помилки у формах статистичної звітності

Статистика капітальних інвестицій		
Форма	Типова помилка	Пояснення для усунення помилок
№ 2-інвестиції (квартальна) «Капітальні інвестиції»	Дані у звітах наводяться наростаючим підсумком з початку року	Звіти за ф.№ 2-інвестиції (квартальна) необхідно подавати на дискретній основі (за кожний квартал окремо)
	При заповненні звітності не проводиться співставлення показників між 1 та 3 розділами	Рядок 300 розділу 3 «Розподіл капітальних інвестицій за територією їх фактичного освоєння» повинен містити дані щодо загального обсягу капітальних інвестицій, освоєних за звітний квартал за територіями їх освоєння, за сумою даних графи 1. Дані за рядком 300 повинні дорівнювати обсягу, указаному за рядком 100 графи 1 розділу 1 «Капітальні інвестиції – усього»
	Недотримання одиниць виміру	Дані заповнюються у тисячах гривень без десяткових знаків

Джерело: на основі [13]

З метою підвищення якості та прозорості фінансової звітності, а також для імплементації Директив Європейського Союзу були внесені зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Згідно якого окрім форм фінансової звітності суб'єкти господарювання, в т.ч. будівельної галузі, за підсумками 2018 року (крім мікро та малих підприємств) повинні подати Звіт з управління – документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності [14]. На рівні Міністерства фінансів України не розроблено методичні рекомендації щодо форми Звіту про управління та порядку його заповнення. Тому при поданні Звіту про управління підприємства можуть самостійно приймати рішення щодо відображення інформації. Що стосується нефінансової інформації, то обов'язковість її надання належить великим підприємствам та підприємствам суспільного значення.

Пропонуємо, з метою розкриття ризиків та способів управління ними як великим, так і середнім господарюючим суб'єктам будівельної галузі у Звіт про управління ввести розділ Капітальні інвестиції, в якому розкрити наступну інформацію: а) інвестиційні проекти; б) обсяги капітальних інвестицій; в) джерела капітальних інвестицій; г) ефективність вкладання капітальних інвестицій; д) ризики вкладання капітальних інвестицій; е) способи подолання ризиків; є) перспективи залучення капітальних інвестицій.

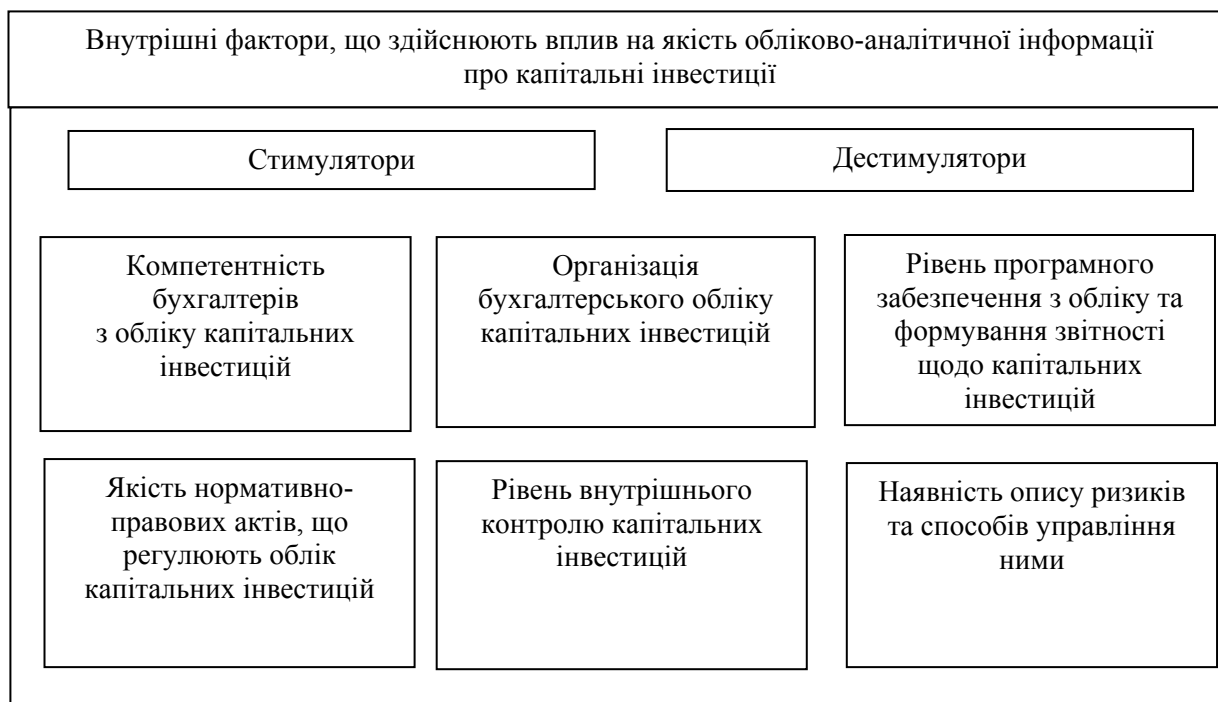

Рис. 1. Внутрішні фактори, що впливають на якість обліково-аналітичної інформації про капітальні інвестиції

Джерело: Складено та доповнено авторами на основі [11, 12]

Висновки та пропозиції. Якісне розкриття інформації про капітальні інвестиції це не просто опис того, скільки залучено капітальних інвестицій, з яких джерел вони фінансуються. Це змістовно підготовлена облікова політика, що служить основою підготовки та складання якісної фінансової звітності, це опис усіх можливих ризиків та способів управління ними. Це недопущення помилок у формах статистичної звітності. Дослідивши проблемні актуальні питання забезпечення якості обліково-аналітичної інформації щодо капітальних інвестицій для подальшого формування звітності на будівельних підприємствах, підтверджується крайня потреба здійснення багатьох важливих кроків з удосконалення підходів щодо відображення інформації відповідно до специфіки будівельної галузі, що може стати темою подальших досліджень.

Список літератури.

1. Економічна статистика. Експрес-випуски. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Бондар М.І. Концепція вдосконалення обліку капітальних інвестицій / М.І.Бондар // Облік і фінанси АПК. – 2007. – № 11. – С.230-234.
3. Височан О. Первинний облік капітальних інвестицій. / О. Vysochan, R. Hnatiuk // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2013. – № 1. – С. 85-87.
4. Гавриловський О. С. Проблемні питання обліку капітальних інвестицій та шляхи їх вирішення / О. С. Гавриловський. – 2012. – № 4 (23). – С. 46-50.
5. Голуб Н. Фінансовий облік капітальних інвестицій. / Н. Голуб, С. Андрущенко // Науковий вісник Таврійського державного агротехнічного університету. Серія «Економічні науки». – 2016. – С. 32-34.
6. Дерій В.А. Облік і аналіз капітальних інвестицій для забезпечення розвитку процесу виробництва / В. А. Дерій, Т. Г. Камінська // Проблеми економіки. – 2015. – № 3. – С. 258-266.
7. Жук В.М. Стандартизація обліку капіталу в контексті інституційних змін / В.М. Жук // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. № 2 (64). 2013. – С. 52-55.
8. Измайлов Я.О. Удосконалення обліку капітальних інвестицій економічного спрямування на промислових підприємствах / Я.О. Измайлов // Формування ринкової економіки : зб. наук. пр. / ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – Київ : КНЕУ, 2008. – Вип. 19. – С. 327–335.
9. Нестеренко І.В. Актуальні питання обліку та аудиту інвестиційної діяльності підприємства / І.В. Нестеренко // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2011. – № 2. – С. 61-68.
10. Семенова С.М. Аналітичний облік в управлінні капітальними інвестиціями на підприємствах водного транспорту / С.М. Семенова // Водний транспорт. - 2016. - Вип. 1. - С. 108-113.
11. Омецінська І. Облікова інформація: економічна сутність та критерії якості / І. Омецінська // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2016. - Вип. 3. - С. 131-141.
12. Ткач І.В. Звітність з капітальних вкладень енергопостачальних компаній / І.В. Ткач // БІЗНЕСІНФОРМ, № 3. – 2015. – С. 197-203.

13. Перелік типових помилок, що мають місце при складанні форм державних статистичних спостережень. – Електронний ресурс. – Режим доступу: www.te.ukrstat.gov.ua/files/respondent/errors.pdf.

14. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.09.1999 р. № 996-XIV (нова редакція). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

References.

1. State Statistics Service of Ukraine (2017), “Economic statistics. Express issues.”, Ukraine, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 05 Nov 2018).

2. Bondar, M.I. (2007), “Concept of improvement of accounting of capital investments”, *Oblik i finansy APK*, vol. 11, pp. С.230-234.

3. Vysochan, O and Hnatiuk, R. (2013), “Primary accounting of capital investments”, *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu*, vol. 1, pp. 85-87.

4. Havrylovskiy, O. S. (2012), “Problematic issues of capital investment accounting and ways to solve them”, vol.4 (23), pp. 46-50.

5. Holub, N. and Andrushchenko, S. (2016), “Financial accounting of capital investments”, *Naukovyi visnyk Tavriiskoho derzhavnogo ahrotekhnichnoho universytetu. Serii «Ekonomichni nauky»*, pp. 23-24.

6. Derii, V.A. and Kaminska, T.H. (2015), “Accounting and analysis of capital investments to ensure the development of the production process”, *Problemy ekonomiky*, vol. 3, pp. 258-266.

7. Zhuk, V.M. (2013), “Standardization of capital accounting in the context of institutional change”, *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*, vol. 2 (64), pp. 52-55.

8. Izmailov, Ya.O. (2008), “Improvement of accounting of capital investments in the ecological direction at industrial enterprises”, *Formuvannya rynkovoï ekonomiky : zb. nauk. pr. DVNZ «Kyiv. nats. ekon. un-t im. V. Hetmana»*, vol. 19, pp. 327–335.

9. Nesterenko, I.V. (2011), “Topical issues of accounting and audit of investment activity of the enterprise”, *Ekonomichna stratehiia i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh*, vol. 2, pp. 61-68.

10. Semenova, S.M. (2016), “Analytical account in the management of capital investments in water transport enterprises”, *Vodnyi transport*, vol.1, pp. 108-113.

11. Ometsinska, I. (2016), “Accounting information: economic essence and quality criteria”, *Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, vol. 3, pp. 131-141.

12. Tkach, I.V. (2015), “Reporting on capital investments of energy supply companies”, *BIZNESINFORM*, vol.3, pp. 197-203.

13. State Statistics Service of Ukraine (2018), “A list of typical mistakes in the form of state statistical surveys, Kyiv”, Ukraine, available at: www.te.ukrstat.gov.ua/files/respondent/errors.pdf (Accessed 05 Nov 2018).

14. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine “On accounting and financial reporting in Ukraine”, available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (Accessed 05 Nov 2018).

Стаття надійшла до редакції 20.11.2018 р.